

Universitätsbibliothek Paderborn

Theses Historico-Theologicae In quibus expenditur an verè dicatur: Lovanienses sunt condemnati per Decretum SS. Domini Nostri Innocentii XI. Proscribentis LXV. Articulos?

Huygens, Gommarus

Lovanii, [1683?]

Conclusio Nona. Ex Adversariorum conatibus, & ipsa Propositionum natura ostenditur, quod in quintâ, sextâ & septimâ Lovanienses non sint condemnati.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40472

*Et incertum dimittis, ubi conscientiam tibi formas ex opinione certò & practice probabili, quâ
 nititur motivo secundum se quidem fallibili sed gravi, ex quali vir prudens & consideratus in
 rebus magni momenti concludere solet: hinc grave non est simpliciter nisi quod perpensis pro rei gra-
 vitate omnibus tale manet. Qui hæc dixit primo intuitu non videtur debere admittere
 quod propositiones per Innocentium XI. condemnatae antè fuerint tutæ & securæ tum
 illarum authoribus tum sequacibus. Verum cum idem ille verbis citatis subjungat: Si vis
 hanc vocare moraliter certam, non negabo; si vis probabiliorē dicere, non repugno; nam sua
 cuique opinio est probabilior, ipsi expendendum relinquimus, quomodo negabit quod Au-
 ctoribus 65. Propositionum sua cuique opinio non solum probabilior, sed etiam mora-
 liter certa fuerit; item, quod sequacibus illorum sua cuique opinio (quâ nimirum opi-
 nabantur licitum esse illos Autores sequi) non solum probabilior, sed etiam moraliter
 certa fuerit, adeoque tuta & in praxi secuta. Hinc statue quàm parvi faciendum quod
 harum Thesium Auctor regulam limitet ad certò & practice probabile, nisi ostenderit ex
 doctrina sua confectarium non esse, quod sua cuique opinio sit certò & practice proba-
 bilis, adeoque secundum illum practice tuta ac secuta. Non evades etiam incommoda
 haud parum similia allegatis, si practice probabile, practice certum dixeris, etsi ad probabi-
 litatem non modò unicum Auctorem, sed plures; imò etsi notabilem numerum, eorum
 quos probos & doctos vocant requisieris. Etenim talem ejusmodi virorum numerum sibi
 suffragantem habuerunt propositiones multæ inter 65. quin etiam aliquæ earum, quæ
 præ multis aliis sunt magis scandalosæ & in praxi magis perniciosæ. Ex. gr. secunda de Ju-
 dice & 26. de restrictionibus mentalibus. Præterea quid aliud est dicere practice proba-
 bile est practice certum, nisi practice incertum est practice certum: omne namque probabile
 cum de veritate & falsitate ejus non constet, est incertum; ut proinde pari jure non homo
 diceretur homo quò practice probabile, practice certum. Latet ergo hic iterum insignis laxi-
 tas, dum practice probabile generatim pronuntiatur practice certum: siquidem hoc
 pacto tam multa tamque notabilia, quæ non sunt certò legi Dei conformia, dicuntur
 certò esse conformia: imò tam multa quæ uni legi Dei in quam probabiliter impingunt,
 fortassis sunt contraria, quæque alteri ejus legi, nimirum ejusmodi periculum vetanti,
 certò sunt contraria, dicuntur absolutè legi Dei esse conformia. Quæ omnes laxitates
 non modo doctrinam Lovaniensium non sapiunt, sed illi positivè adversantur, dum
 schola Lovaniensis veluti principia tradit, imprimis nunquam ex ignorantia, ac multò
 minùs unquam ex probabilitate sine omni culpa agi contrà jus naturæ. Alterum princi-
 pium constanter tradit eadem schola, peccari contrà conscientiam, nisi certum incerto
 adeoque quod certò licitum est, probabiliter tantum licito præferatur. Denique Lov-
 nienses dicunt rursus contrà conscientiam agi dum in probabilibus, utpote in dubiis ac
 incertis, non eligitur quod tutius apparet. Quæ Lovaniensium principia, ut latius
 ostensum in Thesis nostris de Opinione Probabili, omninò destruunt vastum illud Ad-
 versariorum principium de licito usu sententiæ probabilis, ac proinde etiam quatuor
 primas propositiones condemnatas, quatenus istius principii veritatem præsupponunt,
 sique velut fundamento superstruuntur.*

CONCLUSIO NONA.

*Ex Adversariorum conatibus, & ipsa Propositionum natura ostenditur, quod in
 quintâ, sextâ & septimâ Lovanienses non sint condemnati.*

*Q*uinta hæc est. An peccet mortaliter, qui actum dilectionis Dei semel tantum in vita eli-
 ceret? Condemnare non audemus. Sexta ita sonat. Probabile est, ne singulis quidem ri-
 gorose quinquenniis per se obligare præceptum charitatis erga Deum. Septima sic habet. Tunc so-
 lum

tum obligat, quando tenemur justificari, & non habemus aliam viam, quâ justificari possumus.
 Has tres propositiones conati sunt Adversarii ab imminente sibi condemnatione sub-
 ducere, in famoso Specimine, iterum allegando, prout circa multas alias inter 65.
 quod non habeant authores Belgas, quod an verum sit, ne quidem inquirendum censem-
 mus. Siquidem fraterna charitas quam omnibus debemus generatim, & sollicitudo
 quam sibi mutuo debent speciatim ejusdem Ecclesiae membra, requirit ut Lovanienses
 non solum pro Belgis, sed etiam pro aliis nationibus ab errore liberandis laborent. Ac-
 cedit quod non soli authores Belgæ, sed etiam extranei in Belgio legantur, defendantur,
 laudentur, eorumque mala doctrina hic in praxim deducatur. Denique quid refert an
 Belgæ opiniones illas directè, ut aiunt, tenuerint? Cum ex anteriori Conclusionem conse-
 ctarium sit, quod centeni Auctores nostrates, secundum regulam de licito usu probabilium
 mox explicatam, illas & infinitas alias, sive nostratum, sive extraneorum fuerint istæ
 opiniones, per principium reflexum probaverint, confirmaverint, suas fecerint, & in
 praxi securas esse voluerint ac docuerint. Vel ex hoc solo cogitent authores Belgæ quàm
 horribile sit, in moralibus statuere regulam adeo generalem, ut per eam probare convin-
 cantur, imò & suas facere omnium quarumcumque nationum opiniones, quas proba-
 biles vocant. Expendant insuper quot quantasque injustitias, perjurias, sacrilegia, &
 in omni vitiorum genere crimina, suâ auctoritate comprobent, quantamque animarum
 stragem secum trahant illæ opiniones, & ipsis mediantibus, illa regula per quam istæ
 opiniones in praxi stabiliuntur. Quod naturam attinet trium illarum propositionum;
 hæc, *An peccet mortaliter, qui actum dilectionis Dei semel tantum in vita eliceret? Condem-
 nare non audemus*; tantam complectitur laxitatem, ut major cogitari vix posset. Indul-
 get enim hominibus ut unico momento excepto, toto reliquo vitæ tempore non ex cha-
 ritate, ac proinde juxta S. Augustinum ex cupiditate, id est, non Deo, sed sibi ipsis
 vivant: item ut non in Deo sed in mundo finem ultimum constituent, id est, non
 Deum plus quam mundum, sed mundum plus quam Deum totâ vitâ durante, si uni-
 cum momentum excipias, diligant. Ab intolerabili hac laxitate vix distat illa quæ tradi-
 tur per hanc propositionem: *Probabile est ne singulis quidem rigorosè quinquenniis &c.* Quid
 enim tantum interest an dicas unico momento dempto è tempore totius vitæ, an verò
 quod unicum momentum excipiendo singulis quinquenniis, liceat per reliquum vitæ
 tempus sibi, non Deo vivere? Item non in Deo, sed in mundo finem ultimum consti-
 tuere? Ex quibus facillè est videre quàm horribilem laxitatem contineat hæc: *Tunc solum
 obligat quando tenemur justificari, &c.* quandoquidem illa peccatores penè semper, & justos
 omnino semper finat vivere sine amore Dei: adeoque in amore sæculi etiam prædomi-
 nante. His tamen non obstantibus Emanuel de Filguera Vallis Oletanus scribens de 65. pro-
 positionibus ait: "Pro opinione damnatâ (illa scilicet quam in hac Conclusionem primo
 loco posuimus, *an peccet mortaliter, &c.*) communiter allegatur Vasquez tomo 2. in 3.
 part. quæst. 86. art. 2. dub. 6. n. 11. & quæst. 90. art. 1. dub. 4. n. 40. & Gaspar
 Hurtado de charit. disp. 4. difficul. 1. dicentes in articulo mortis obligare, quos sequi
 videtur Ioannes Sanchez in select. disput. 1. num. 21. ubi inquit, quod si verè ad spe-
 culationem tantum esset recurrendum, hæc videtur verior sententia, videatur Macha-
 dus tom. 1. lib. 2. part. 2. tract. 6. document. 1. num. 9. Expresse eam secutus fuit
 Remigius Noydens in summa tract. 2. cap. 1. de primo præcepto Decalogi §. 3., Hæc
 De Filguera ad propositionem quintam. Hos errores trium dictarum propositionum quan-
 tumvis palpabiles, non facillè evinces si eorum auctoribus aut approbatoribus concesseris
 quod aliquo tempore morali loquendi modo liceat vivere sibi, non Deo, & finem ulti-
 mum constituere non in Deo, sed in mundo; multo minus si dixeris quod sufficiat ter-
 tiò, quarto, decies aut vigesies in anno Deo vivere, & toties finem ultimum in Deo consti-

consti-

constituere; quasi nimirum totidem e. g. horis exceptis reliquo tempore mundum amore prædominante diligere liceret. Etenim si hoc liceat reliquo tempore, cur non licet toto anno, & si uno anno, cur non duobus, tribus, &c. ? Rem à simili declaro: nisi in corpore qualicumque, quocumque demum tempore sit calor, necessum est ut in illo prædominetur frigus: imo si caloris quiddam, sed frigoris plus sit in corpore, fieri non potest quin in illo prædominetur frigus; jam verò pro calore cogita charitatem, sive castam dilectionem Dei, pro frigore cupiditatem sive dilectionem mansoriam creaturæ adeòque mundi. Similitudinem in hoc constituo: ex Scriptura S. Patribus & ratione constat hominem aut ex charitate aut ex cupiditate vivere debere (ut patet ex Theſibus nostris de Charitate) sicut corpus debet habere calorem aut frigus: ergo sicut absentia caloris, item præsentia minoris caloris infert quod in corpore prædominetur frigus, ita absentia charitatis aut præsentia charitatis minoris, quàm nimirum sit cupiditas, infert quod in homine prædominetur cupiditas sive amor sæculi. Ex quibus consuetarium est, ut si admiseris quod liceat aliquo tempore moraliter loquendo esse sine ullo amore Dei, aut esse cum amore Dei minore quàm sit cupiditas ejusdem subjecti, admittere debeas quod aliquo tempore liceat amore prædominante diligere mundum, sive in eo finem ultimum constituere; & si aliquo tempore, cur non longiori? Ut si medio anno, cur non integro, &c. ? Neceſse est igitur ab opposito negare quod liceat aliquo tempore moraliter loquendo esse sine amore Dei, aut cum amore Dei minori quàm sit cupiditas in eodem subjecto, ut possis evincere errores trium dictarum propositionum. Ex his collige primò quod doctrina nostra quæ dicit Deum morali quodam modo loquendi debere semper amore prædominante diligi, sive debere esse finem ultimum cujuslibet agentis, idque sub peccato mortali, directissimè opponatur tribus istis propositionibus condemnatis. Secundò, quod nisi ejusmodi doctrinam admiseris, non evinces errores istarum trium propositionum. Tertio, quod istarum propositionum doctrina non sapiat naturam principiorum scholæ Lovaniensis, in qua nihil frequentius auditur quàm illicitum esse ullo unquam tempore agere ex cupiditate, sive non ex charitate: adeòque nullo iterum colore possunt Lovanienses hîc dici condemnati, sed potius eorum Adversarii. Subjungimus hîc Carmen Poëtæ Lovaniensis ludentis ad doctrinam de eliciendo amore divino singulis quinquenniis, de quo in famoso Specimine conqueruntur Adversarii, justè an injustè Lector judicet.

*Quisquis ades, voces has noveris esse Beati;
 Dextra gerit palmam, tempora laurus obit.
 O me felicem! quintus propè fluxerat annus,
 Elicitus cum non actus amoris erat.
 Lux erat una super: mors tollit ad astra repentè,
 Tempore non poteram commodiore mori.
 O benè! nam vita si cursus fortè fuisset
 Longior, in pœnas esset omissus amor.
 Addita si vita solum lux una fuisset,
 Nunc phlegethontao forsan in igne forem.*

CON.